

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

LEENA MANTERE

Mikroyrittäjän yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu

Miten mikroyrittäjä johtaa
tulevaisuudesta käsin?

YRITTÄJÄN TUTKINTO-OHJELMA
2025

TIIVISTELMÄ

Leena Mantere: Mikroyrittäjän yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu. Miten mikroyrittäjä johtaa tulevaisuudesta käsin?

Opinnäytetyö, AMK

Yrittäjän tutkinto-ohjelma

Kesäkuu 2025

Sivumäärä: 42

Opinnäytetyössä kehitettiin palvelukonsepti, joka tukee mikroyrittäjien siirtymistä rutiininomaisesta tekemisestä kohti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin johtamista. Taustalla oli tarve kehittää uusia, merkityksellisiä ja kestäviä toimintatapoja, jotka tukevat yrittäjien jaksamista ja muutoskykyä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Työssä tarkasteltiin erityisesti, miten osallistava ja kokemuksellinen työskentely voi tukea yrittäjiä sisäisen orientaation ja tulevaisuuden mahdollisuuksien tunnistamisessa.

Kehittämistyön viitekehys rakentui tulevaisuusmuotoilun, yhdessäluomisen ja transformatiivisen oppimisen näkökulmista. Palvelukonsepti pilotoitiin mikro- ja yksinyrittäjille suunnatuilla työpajoilla, joissa sovellettiin kehollisia sekä visuaalisia menetelmiä. Aineisto kerättiin havainnoinnin, reflektioiden ja palautteiden avulla.

Tulosten perusteella työpajat loivat tilan pysähtymiselle, ei-tietämiselle ja uusien näkökulmien esiin nousemiselle. Osallistujat kuvasivat oivaltaneensa tiedostamattomia tarpeita, suuntia ja merkityksiä, jotka eivät olleet aiemmin osanneet sanoittaa. Uudistuminen ilmeni ennen kaikkea sisäisestä yhteydestä käsin, ei ulkoisten vaatimusten ohjaamana. Palvelukonseptiin koettiin tarjoavan rakenteen uudelleen jatkuvaan oppimiseen ja olevan erityisen soveltuva tilanteisiin, joissa yrittäjä haluaa löytää uudistavia toimintamalleja sisäistä kompassia hyödyntäen.

Johtopäätöksenä todettiin, että yhdessäluova, tulevaisuudesta virtaava ja kokemuksellinen kehittämistyö voi tarjota yrittäjille merkityksellisiä välineitä suunnata toimintaa kestäväällä tavalla.

Avainsanat: mikroyritykset, tulevaisuusmuotoilu, transformatiivinen oppiminen, uudistuminen, kehotietoisuus

ABSTRACT

Mantere, Leena: Co-creative futures design for micro-entrepreneurs. How can a micro-entrepreneur lead from the emerging future?

Bachelor's thesis

Bachelor's degree: Entrepreneurship

June 2025

Number of pages: 42

This thesis focused on developing a service concept to support micro-entrepreneurs in transitioning from routine-based operations toward regenerative leadership guided by future-oriented thinking. The background for the study was a growing need for meaningful and sustainable approaches that strengthen entrepreneurs' well-being and adaptability in an increasingly volatile business environment. The research particularly examined how participatory and experiential practices can help entrepreneurs identify their inner orientation and perceive emerging future possibilities.

The conceptual framework was built on futures design, co-creation, and transformative learning. The service concept was piloted through workshops aimed at micro and solo entrepreneurs, applying embodied and visual methods. Data was collected through observation, participant reflections, and feedback.

The results indicated that the workshops created a space for pausing, unknowing, and the emergence of new perspectives. Participants reported insights into previously unarticulated needs, directions, and meanings. Regeneration was experienced as arising primarily from an internal sense of connection, rather than from external demands. The service concept was seen as offering a structure for continuous learning and as particularly suitable for situations where the entrepreneur seeks to discover new regenerative approaches through an inner compass.

The main conclusion is that co-creative, future-oriented, and experiential development processes can offer entrepreneurs meaningful tools for navigating toward sustainable business practices.

Keywords: micro-enterprises, futures design, transformative learning, regeneration, embodied awareness

ALKUSANAT

Tämä työ on päätös ja alku. Se päättää vuosien matkan kohti uudistavaa tapaa nähdä, kuunnella ja olla. Se aloittaa saman matkan paradoksaalisesti uudelleen. Oppimismatka tietoisien tulevaisuusmuotoilun äärellä ei ole ollut askel askeleelta kohti tavoitetta kulkemista, se on ollut eläväistä ja usein turhauttavaa. Samalla se on kutsunut mukaansa uudelleen ja uudelleen, vaikka usein olen hylännyt matkanteon. Se on ollut syvenevää oppimista, toistoa ja unohtamista, pysähtymistä ja uudelleen liikkeelle lähtemistä.

Yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu ei ole mielentempu eikä kehittämisprojekti. Se on syvälinen ymmärrys yhteyden merkityksestä tulevaisuuden luomisessa. Tapa, joka ei synny hetkessä, vaan joka kypsyy pinnan alla, ei-tietämisessä, rohkeudessa ja uteliaisuudessa. Se on syvästi yhteisöllinen. Syntyy jotain, jota ei kukaan yksin voisi luoda.

lhailen luovia johtajia, edelläkävijöitä, jotka eivät tyydy pelkkään näppäryyteen. He sukeltavat syvemmälle, nostaen esiin ennenäkemättömiä ja usein ensiyleisön hylkäämiä ideoita, joissa kuitenkin piilee siemen. Joskus niiden paljastuminen voi kestää jopa vuosikymmeniä. Uskon, että niissä on jotain syvästi totta. Sellaista, mitä tämä maailma ja planeetta tarvitsee ihmisyydeltä.

Kiitän FT Terhi Takasta, jonka työpajoissa olen saanut tätä kypsymistä ja havaitsemisen tapaa harjoitella. Kiitos myös kaikille muille opettajilleni, jotka olette haastaneet omia käsityksiäni ja ajattelumallejani ja jakaneet opetustanne elävässä yhteydessä.

Lukijalle pohdittavaksi: Mikä johdattaisi sinut, jonkin syvältä ravistelevan uudistumisen äärelle?

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	8
2.1 Regeratiivinen uudistuminen mikroyrittäjyydessä	8
2.2 Oivalluksia Aalto-yliopiston kehittämishankkeista	9
2.3 Yrittäjyyden haavoittuvuus ja tarpeet muuttuvassa maailmassa	9
3 TAVOITTEET JA TOTEUTUSTAPA	10
3.1 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset	10
3.2 Toteutustapa	12
3.3 Menetelmät ja tiedonkeruu	14
4 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	15
4.1 Yhdessäluomisen ote	16
4.2 U-teoria	17
4.3 Yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu	19
4.4 Sosiaaliset taiteet muutoksen välineenä	20
4.5 Radikaali luovuus	21
4.6 Mahdollisuus nousee yhteyden tilasta, mutta mikä sen voi estää?	21
4.7 Kyvykkyydet, joita mikroyrittäjä voi harjoittaa	22
5 PALVELUKONSEPTIN KEHITTÄMINEN JA PILOTOINTI	23
5.1 Palvelun suunnittelu ja rakenne	23
5.2 Työpajojen toteutus	24
5.3 Kokemusten keruu ja merkitysten etsiminen	25
5.3.1 Osallistujien oivallukset pilottiprosessin aikana	28
5.3.2 Osallistujien haasteet pilottiprosessin aikana	29
5.4 Oma reflektio kehittämisprosessista	30
6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	31
6.1 Vastaukset tutkimuskysymyksiin	31
6.2 Kehittämissuosituksien ja jatkumahdollisuudet	33
7 YHTEENVETO	35
LÄHTEET	37
LIITE 1	39
LIITE 2	40

1 JOHDANTO

Tulevaisuudesta käsin johtaminen voi ensi kuulemalta tuntua oudolta tai ristiriitaiselta. Miten voi johtaa jostain, mikä ei vielä ole olemassa? Käsitteen merkitys alkaa kuitenkin avautua, kun sitä lähestyy kokemuksellisesti ja käytännön kautta.

Tulevaisuudesta käsin johtaminen eroaa proaktiivisesta ennakkoinnista siinä, että se ei pyri ennustamaan tulevaa tai hallitsemaan epävarmuutta valmiilla malleilla, vaan luo tilaa tulevaisuuden esiin kuuntelemiselle. Proaktiivinen ennakointi perustuu havaittavissa oleviin trendeihin ja todennäköisiin skenaarioihin, kun taas tulevaisuudesta käsin johtaminen avautuu mahdollisuuksiin, joita ei vielä tunnusteta tai osata nimetä. Se perustuu syvään yhteyteen nykyhetkessä syntyvän kanssa, ja sen ytimessä on yhteisöllinen luomisprosessi, jossa tulevaisuus ei ole vain kohde, vaan aktiivinen, tässä hetkessä syntyvä.

Pienyrittäjät toimivat usein rajapinnoilla, siellä missä arjen käytäntö, hiljainen tieto ja yhteiskunnalliset muutokset kohtaavat. Näissä rajapinnoissa on valtavasti potentiaalia, mutta sitä ei aina ole helppo nähdä, sanallistaa tai hyödyntää. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ei enää riitä, että kehitetään näkyvää ja mitattavaa. Tarvitaan tilaa sille, mikä on vasta syntymässä, nousevaa, keskeneräistä ja nimeämätöntä. Tämä tarkoittaa uudenlaista suhdetta aikaan, tietoon ja uudistumiseen. (Takanen ym., 2022.)

Uudistuminen ei ole vain kehittämistä tai suunnittelua. Se on transformatiivinen prosessi, joka sisältää poisoppimista ja irtipäästämistä. Tulevaisuudesta käsin ohjautuminen ei perustu menneisyyden analysointiin tai lineaariseen kehityskulkuun, vaan kykyyn pysähtyä nykyhetkessä ja aistia sitä, mikä ei vielä ole näkyvissä, mutta on jo liikkeellä. Tämä edellyttää moniälykkyyttä:

rationaalisen ajattelun rinnalla tarvitaan kehollista, emotionaalista ja intuitiivista tietämistä.(Webinaari,2024.)

Teknologian kehittyessä ihmisen kyky aistia herkästi syntyvää tulevaisuusulottuvuutta nousee entistä merkittävämmäksi, erityisesti kehollisen älykkyyden kautta. Vaikka koneet voivat käsitellä valtavia määriä dataa, ne eivät kykene tavoittamaan sitä herkkää, vasta hahmottumassa olevaa tulevaisuusnäköymää, joka on ihmisyyden ja yhteyden varassa. Siksi on tärkeää kehittää palveluita, jotka tukevat yrittäjien sisäistä kompassia ja yhteisöllistä uudistumista.

Aihe on minulle henkilökohtaisesti merkityksellinen. Kokemukseni yhdessäluovan tulevaisuusmuotoilun prosesseista ovat osoittaneet, kuinka paljon potentiaalia syntyy, kun ihmiset pysähtyvät tutkimaan merkityksiä syvemmin eivätkä vain ratko näkyviä ongelmia. Olen opiskellut tietoisien tulevaisuuden luomisen mahdollistamista Yhdessäluomisen otteen kehittäjän Terhi Takasen johdolla sekä osallistunut useisiin työpajoihin ja myös itse ohjannut tulevaisuuden taitoja. Mikroyrittäjyys puhuttelee minua, sillä uskon, että yrittäjyys on yksi keino osallistua toivotun tulevaisuuden rakentamiseen. Siksi on tärkeää kysyä, miten yrittäjien vaikutusmahdollisuuksia omaan tulevaisuuteensa voidaan vahvistaa erityisesti silloin, kun toimintaympäristö on epävarma tai kuormittava.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja pilotoida palvelukonsepti, joka yhdessäluovan tulevaisuusmuotoilun keinoin tukee mikroyrittäjiä siirtymässä kohti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin johtamista. Konsepti rakentuu kestävän tulevaisuuden arvopohjalle, yhdessäluomiselle ja tulevaisuusmuotoilun menetelmille. Se tarjoaa rakenteita reflektiiviseen pysähtymiseen, yhteisölliseen tutkimiseen ja transformatiiviseen oppimiseen. Tavoitteenaan vahvistaa yrittäjien kykyä uudistua kestäväällä tavalla, ei pelkästään selviytymällä vaan luomalla olennaisesti uutta.

2 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Opinnäytetyö toimeksiantajana on Unfolding Oy, joka on vuonna 2022 toimintansa aloittanut yritys, jonka liikeidea rakentuu hiljentymisen, reflektiivisen tilan ja merkityksellisen uudistumisen ympärille. Yritys toimii Irena-retriittien nimen alla yksityishenkilöiden palveluissa ja laajentaa nyt toimintaansa mikroyrittäjille suunnattuun palveluun.

Toimintamme tarkoitus on lisätä tietoista, arvoihin perustuvaa ja uudistavaa toimintaa niin yksilöiden kuin yritysten tasolla. Tämän ajattelun taustalla on regeneratiivinen lähestymistapa, jossa ei ainoastaan pyritä vähentämään haittoja, vaan luodaan aktiivisesti edellytyksiä uusiutumiselle sekä ihmisissä, yhteisöissä että luonnossa.

Haluamme haastaa nopean toiminnan tapoja ja luoda tiloja, joissa voi pysähtymällä tutkia syvempiä merkityksiä. Kun ryhdymme heti toimintaan, tuotamme helposti lisää samaa kuin ennenkin. Uudistuminen vaatii tilaa ajattelulle, vuorovaikutukselle ja läsnäololle. Usein juuri pienet, oikeaan aikaan tehdyt muutokset avaavat reittejä kohti uudenlaista tulevaisuutta.

2.1 Regeeratiivinen uudistuminen mikroyrittäjyydessä

Mikroyrittäjälle regeneratiivinen lähestymistapa tarkoittaa yritystoimintaa, joka ei perustu pelkkään selviytymiseen tai suorittamiseen, vaan lisää yrittäjän kokonaisvaltaista hyvinvointia ja toiminnan elinvoimaisuutta. Se on aktiivista passiivisuutta, mikä tarkoittaa yrityksen arjessa pysähtymisen ja aktiivisen kuuntelun rutiinia, jatkuvan tekemisen rutiinin tilalle. Se on tapa tehdä työtä, joka ravitsee sekä itse yrittäjää, asiakkaita että ympäristöä. Regeneratiivinen yrittäjyys on voimaannuttavaa yrittäjyyttä: yrittäjä toimii yhteydessä omaan sisäiseen kompassiinsa, tunnistaa milloin on aika hidastaa ja suunnata uudelleen. Muutoksessa elämistä, muutoksen tekemisen sijaan.

2.2 Oivalluksia Aalto-yliopiston kehittämishankkeista

Aalto-yliopistossa on toteutettu kehittämishankkeita, joissa on tutkittu tulevaisuuden johtamista ja oppimista erityisesti ei-tietämisen tilan, kehollisen aistimisen ja yhteisen reflektoinnin näkökulmista. Näissä hankkeissa on pyritty ymmärtämään, miten yksilöt ja organisaatiot voivat kehittää kykyään kohdata epävarmuutta ja rakentaa suhdettaan tulevaan nykyhetkestä käsin. (Oppimista tulevaisuutta varten, 2022.)

Yksi keskeinen hanke on ollut "Capacity Building of Creative Radicals", jossa on kokeiltu transformatiivisen oppimisen ja muutoksen menetelmiä. Hankkeen tavoitteena on ollut auttaa yksilöitä ja tiimejä pysähtymään ja tarkastelemaan, mikä nykyisessä systeemissä ei toimi, sekä kehittää uusia tietämisen, oppimisen ja työn tekemisen tapoja. Hankkeessa on hyödynnetty Otto Scharmerin U-teoriaa ja Social Presencing Theater -menetelmää, jotka korostavat kehollista, intuitiivista tietoa ja yhteistä läsnäoloa muutoksen mahdollistajina. (Oppimista tulevaisuutta varten, 2022.)

Hankkeiden johtopäätöksissä on todettu, että tulevaisuuden johtaminen ei perustu pelkästään tiedon hallintaan, vaan kykyyn olla läsnä ei-tietämisessä, kohdata epävarmuus ja rakentaa suhdettamme tulevaan nykyhetkestä käsin. Tämä edellyttää menetelmiä, jotka tukevat kokeilua, kehollista aistimista ja yhteistä reflektointia. Taitoja, joita myös yrittäjät tarvitsevat, mutta joille pk-sektorilla on vähän rakenteellista tukea. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää palvelukonsepteja, jotka tuovat nämä lähestymistavat saavutettaviksi mikroyrittäjille. (Oppimista tulevaisuutta varten, 2022.)

2.3 Yrittäjyyden haavoittuvuus ja tarpeet muuttuvassa maailmassa

Yrittäjät tarvitsevat näitä taitoja, koska nykypäivän nopeasti muuttuvassa ja epävarmassa liiketoimintaympäristössä ongelmien ja tilanteiden monimutkaisuus usein ylittää ymmärryskykymme. Tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistä, jossa käytämme kaikkia älykkyyden muotojamme: Kognitiivista (ajattelu), affektiivista (tunne) ja somaattista (keho). Kyky pysähtyä, kuunnella

ja reflektoida mahdollistaa syvemmän ymmärryksen asiakkaiden tarpeista, markkinamuutoksista ja omasta toiminnasta. Tämä puolestaan tukee kestäväää ja uudistuvaa liiketoimintaa, joka on elintärkeää erityisesti pienyrittäjille, joilla on rajalliset resurssit ja suurempi alttius markkinamuutosten vaikutuksille.

Mikro- ja yksinyrittäjät muodostavat suuren osan suomalaisesta yrityskannasta, mutta heidän toimintansa on monin tavoin haavoittuvaa. Näillä yrittäjillä on usein rajalliset taloudelliset ja ajalliset resurssit, mikä tekee heistä alttiita taloudellisille heilahteluille, kriiseille ja kuormitukselle. Kun sekä yritykset että yrittäjät kasvavat rinnakkain luodaan hedelmällisin alusta uudistumiselle. (Yksin- ja mikroyrittäjät tilastoina | MYRY.)

Viimeaikaiset tilastot ja ilmiöt, kuten mikroyritysten määrän lasku ja erityisesti naisyrittäjien lisääntyneet konkurssit, heijastavat rakenteellisia haasteita ja kuormitustekijöitä, joihin ei ole riittävästi reagoitu. Naisyrittäjät toimivat usein aloilla, joilla kannattavuus on matala ja työ emotionaalisesti kuluttavaa. Lisäksi heidän mahdollisuutensa ulkopuoliseen rahoitukseen tai kehittämisresursseihin ovat usein heikommat. ("The Women Entrepreneurs of Finland".)

Näissä olosuhteissa syntyy tarve uudentyyppiselle, inhimillisempiä ja kestävämpiä toimintatapoja etsivälle lähestymistavalle. Regeneratiivinen ajattelu tarjoaa yrittäjälle näkökulman, jossa toiminta ei pyri vain säilyttämään voimavaroja, vaan aktiivisesti vahvistaa niitä.

3 TAVOITTEET JA TOTEUTUSTAPA

3.1 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja pilotoida palvelukonsepti, joka tukee mikroyrittäjiä siirtymään automaatiolla ja rutiininomaisesti toimimisesta

kohti tietoisesti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin ohjautuvaa johtamista. Palvelukonsepti pohjautuu FT Terhi Takasen Yhdessäluomisen otteeseen ja sen taustalla vaikuttavaa myös Otto Scharmerin U-teoria sekä Presencing Institutin Social art -menetelmät. Olen hyödyntänyt näistä lähestymistavoista nousevia menetelmiä ja harjoitteita suurimmaksi osaksi sellaisenaan, mutta palvelukonsepti sisältää myös omaan fasilitointi- ja ohjauskokemukseeni pohjautuvia muotoiluja ja painotuksia. (Scharmer, 2018; Social Presencing Theater – Arawana Hayashi; Takanen, 2013.)

Tavoitteena on rakentaa osallistava ja kokeellinen palvelumalli, joka auttaa mikroyrittäjiä pysähtymään ja tarkastelemaan yritystoimintaansa ei vain strategisena toimintana, vaan inhimillisenä, arvoihin ja sisäiseen kompassiin ankkuroituvana prosessina. Palvelu tukee moniälykkyyteen pohjautuvaa oppimista: ajattelun, tunteen, kehon ja intuition kautta tapahtuvaa uudistumista.

Keskeinen ero nykyisen mikroyrittäjyyden arjessa näkyvään automaatiolla toimimiseen on siinä, että yrittäjät toimivat usein automaattisesti totuttujen mallien ja toimintatapojen pohjalta pysähtymättä refleктоimaan omaa suuntaansa tai toiminnan merkitystä syvemmin. Rutiiniin kiinnittyminen voi näyttäytyä esimerkiksi siinä, että kehittämistä lähestytään nopeasti täytettävien liiketoimintataulukoiden kautta. Palvelukonseptissa tällaiset toimintamallit haastetaan: osallistuja ohjataan ensin pysähtymään, aistimaan kehollisesti, tunteiden kautta sekä visuaalisesti sitä, mikä on nousemassa esiin ennen kuin siirrytään suunnitteluun tai valintoihin.

Tämä lähestymistapa edustaa transformatiivista oppimista, jossa aiemmin omaksutut ajattelu- ja toimintamallit kyseenalaistetaan ja niiden sijaan pyritään luomaan uusia, moniulotteisempia tapoja nähdä ja toimia. Keskiössä on myös pysähtyminen ei-tietämisen tilaan, jossa luovutaan pelkkään rationaaliseen ajatteluun nojaavasta tekemisestä ja siirrytään tunnustelevaan, keholliseen ja intuitiiviseen havainnointiin. Tämä kehomielen tasolla tapahtuva havahtuminen mahdollistaa uudenlaisen ymmärryksen ja merkityksen syntymisen.

Pilotointi on suunnattu erityisesti mikroyrittäjille, jotka kaipaavat kestävämpiä tapoja navigoida epävarmoissa liiketoimintaympäristöissä ja ovat kiinnostuneita luovista tavoista kehittää osaamistaan. Palvelukonsepti ei tarjoa valmiita vastauksia, vaan luo tilaa uuden syntymiselle reflektiivisten pysähtymisten ja laadukkaan vuorovaikutuksen avulla. Sen tavoitteena on tukea yrittäjiä oivaltamaan, millaisesta sisäisestä tilasta käsin he toimivat, ja miten kestävää tulevaisuutta rakennetaan yhteydestä käsin.

Päätutkimuskysymys:

Miten yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu voi tukea mikroyrittäjän siirtymistä kohti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin johtamista?

Alakysymykset:

Millaisia oivalluksia ja uudistumisvalmiuksia osallistava, tulevaisuusorientoitunut työpajaprosessi synnyttää mikroyrittäjissä?

Miten osallistujat kokevat palvelukonseptin ja sen soveltuvuuden oman liiketoimintansa kehittämiseen?

3.2 Toteutustapa

Tämä opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena kehittämisprosessina, jossa rakennetaan, testataan ja arvioidaan palvelukonseptia käytännössä. Palvelun pilotointi tapahtuu pienen mikroyrittäjistä koostuvan ryhmän kanssa. Kehittämistyö liittyy osaksi Unfolding Oy:n strategista suuntaa, jossa aiemmin yksityishenkilöille suunnattuja valmennus- ja retriittipalveluja muotoillaan yrityskontekstiin soveltuviksi. Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi tutkimuksellisen kehittämisen tapa ja opinnäytetyötyyppi ammattikorkeakoulussa. (Kostamo, 2022.)

Työpajat muodostavat konseptin keskeisen rungon. Ne toteutetaan etänä, mikä mahdollistaa saavutettavuuden ja matalan kynnyksen osallistumisen. Työpajojen aikana osallistujia ohjataan pysähtymään ei-tietämisen äärelle ja hyödyntämään moniälykkyyttä: ajattelua, tunnetta, kehoa ja intuitiota. Työpajat rakentuvat yhteisestä dialogista ja kokemuksellisista harjoitteista, joiden kautta osallistujat voivat lähestyä työhön ja yrittäjyyteen liittyviä kysymyksiä uudesta näkökulmasta.

Menetelmissä korostuvat reflektiivinen pysähtyminen, kehollinen havainnointi, luova tekeminen (esimerkiksi piirtäminen tai maalaus) ja yhteinen reflektointi. Pilotoinnin aikana osallistujat tekevät myös itsenäisesti harjoituksia arjessaan ja dokumentoivat kokemuksiaan reflektiopäiväkirjaan. Tiedonkeruu rakentuu näistä kokemuksista, työpajojen keskusteluista ja palautteista.

Palvelukonseptin toteutuksessa yhdistyvät sekä systemaattisesti johdetut teoriapohjat että oma ammatillinen ymmärrykseni osallistavasta ja transformatiivisesta oppimisesta. Vaikka konseptissa hyödynnetään Takasen sekä Scharmerin kehittämiä lähestymistapoja, sen muotoilu nojaa myös henkilökohtaiseen ohjaus- ja fasilitointikokemukseeni sekä arkeen ankkuroituvien kokeilujen merkityksellisyyteen yrittäjän kannalta.

Pienet, toistuvat kokeilut omassa arjessa toimivat erityisen hyvin lyhytkestoisessa ja etänä toteutettavassa kehittämisessä, mutta haasteeksi nousi se, että ilman selkeää rakennetta ja tukea työskentely helposti jäi muiden kiireiden alle.

Toteutustapa pyrkii mallintamaan sellaista ohjattua, mutta ei-rakenteellisesti ylikuormittavaa prosessia, joka on mahdollista skaalata myös laajempaan käyttöön. Esimerkiksi yrittäjien koulutuksen tai työnohjauksen konteksteissa.

3.3 Menetelmät ja tiedonkeruu

Opinnäytetyön menetelmät perustuvat kokemukselliseen ja osallistavaan työskentelyyn, jossa yrittäjien oma tietoisuus ja sisäinen ohjautuvuus ovat keskiössä. Menetelmät valikoituivat Terhi Takasen kehittämän Yhdessäluomisen otteen ja Otto Scharmerin U-teorian periaatteiden pohjalta. Molemmissa korostuu ajatus siitä, että uuden syntyminen edellyttää pysähtymistä, kuuntelemista ja syvempien merkitysten tavoittamista rationaalisen ajattelun ohella. (Scharmer, 2018; Takanen, 2013.)

Työpajojen menetelmät aktivoivat osallistujien moniulotteista havainnointikykyä: ajattelua, tunnetta, kehoa ja intuitiota. Harjoitukset sisältävät esimerkiksi hiljaisuuden ja läsnäolon tilojen tutkimista, kehollista havainnointia, intuitiivista kirjoittamista ja kuvallista työskentelyä. Tavoitteena ei ole tuottaa valmiita ratkaisuja, vaan mahdollistaa uudenlaisten näkökulmien esiin tuleminen ja omaan työskentelyyn ankkuroituminen uudistavalla tavalla.

Tiedonkeruu tapahtuu kolmella tasolla:

- Työpajoissa syntynyt reflektiivinen keskustelu ja dialogi: Tallenteita ja muistiinpanoja hyödynnetään teemoittelussa ja havaintojen kokoamisessa.
- Osallistujien omat reflektiopäiväkirjat: Osallistujia pyydettiin kirjaamaan työskentelyn aikana nousseita havaintoja, oivalluksia ja kokemuksia vapaamuotoisesti. Näistä syntyy henkilökohtaista aineistoa, josta on tunnistettavissa yksilöllisiä mutta myös yhteneväisiä teemoja.
- Loppupalautekysely: Avoimet kysymykset auttavat kokoamaan osallistujien kokemuksia ja arvioimaan menetelmien vaikuttavuutta sekä palvelukonseptin soveltuvuutta liiketoiminnan kehittämiseen.

Lisäksi tiedonmuodostusta tukee kehittäjän oma reflektio ohjausprosessista. Tämä sisäinen oppimisprosessi sisällytetään analyysiin osana palvelukonseptin arviointia. Menetelmien valinnassa on painotettu

transformatiivista oppimista: ei vain tiedon lisäämistä, vaan ajattelun ja toiminnan tapojen uudelleen muotoutumista. (Takanen & Petrow, 2010.)

4 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu erityisesti Takasen Yhdessäluomisen otteeseen, joka toimii kehittämisprosessin perustana ja rakenteellisena viitekehitysmallina. Yhdessäluomisen ote tarkoittaa kehittämistapaa, jossa korostuvat arvo- ja merkityslähtöisyys, reflektiivinen pysähtyminen, sekä ihmisen moniulotteinen älykkyys (ajattelu, tunne, keho ja intuitio). Työpajaprosessit rakentuvat tämän otteen vaiheiden: tiedostaminen, luopuminen, kirkastaminen ja harjoittaminen -sykleille. (Takanen, 2013b)

Yhdessäluomisen otetta täydentää Otto Scharmerin U-teoria, joka syventää ymmärrystä siitä, miten muutosta voidaan lähestyä olemalla läsnä eittämässä ja suuntaamalla kohti tulevaa, joka haluaa syntyä. U-teorian ydinkäsitteet, kuten presencing eli läsnäolo syntyvän tulevaisuuden kanssa, tukevat juuri niitä hetkiä, joissa yrittäjät työpajoissa pysähtyivät tunnustelemaan syvempiä kysymyksiä oman työnsä suunnasta. (Scharmer, 2018.)

Viitekehystä rikastavat myös sosiaaliset taiteet ja Yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu, jotka tarjoavat käytännöllisiä tapoja käsitellä monimutkaisia ja vaikeasti sanoitettavia ilmiöitä. Piirtäminen, liike ja kehollinen aistiminen toivat osallistujille väylän koskettaa omaa sisäistä tietämystään ja tuoda näkyväksi sellaista ymmärrystä, jota pelkän puheen kautta olisi ollut vaikea saavuttaa. Nämä menetelmät loivat sillan rationaalisen ajattelun ja syntyvän kokemuksellisen ymmärryksen välille. (Social Presencing Theater – Arawana Hayashi; Webinaari.)

Yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu tuo viitekehykseen horisontaalisen ja vertikaalisen ulottuvuuden: horisontaalisesti kehitetään uusia ideoita ja ratkaisuja, kun taas vertikaalisesti kosketetaan kollektiivista tilaa, jossa olemme yhteydessä syvempiin merkityksiin. (Webinaari.2024).

Kokonaisuutena teoreettinen viitekehys tukee palvelukonseptin tavoitetta kehittää pienyrittäjyyteen soveltuvaa muotoa uudistumiselle, joka ei perustu vain ulkoisiin kehittämismalleihin, vaan sisäiseen oivaltamiseen ja merkityksen kirkastamiseen. Uudistuminen nähdään prosessina, jossa toiminta kumpuaa arvoista ja yhteisestä reflektiosta, ei ulkoisista mittareista. (Scharmer, 2018; Takanen, 2013; Webinaari,2024.)

4.1 Yhdessäluomisen ote

Kehittämistyö pohjautuu erityisesti Yhdessäluomisen otteelle, joka on suomalainen käytännössä kehitetty ja tieteellisesti tutkittu kehittämisote. Yhdessäluomisen ote tarjoaa uudenlaisen näkökulman tulevaisuuteen. Se ei pyri visioimaan tulevaa ulkoapäin, vaan tarkastelee, miten tulevaisuus syntyy arjen käytännöissä, suhteissa ja hetkissä. (Takanen ym., 2022.)

Yhdessäluomisen otteen kehittäjä Terhi Takanen näkee uudistumisen prosessina, jossa keskeistä ei ole tavoitella tiettyä päämäärää, vaan luoda yhteyden tila, josta syvempi uudistuminen voi mahdollistua. Tässä prosessissa huomio tuodaan vuorovaikutuksen laatuun, tulevaisuus syntyy vuorovaikutuksessa itsemme, toistemme ja ympäristömme kanssa. Kestävä muutos lähtee itsestämme sisältä käsin, olipa kyse ulkoisesta tai sisäisestä haasteesta. Uudistumisen prosessin ydintä on vapautuminen, jota Takanen kuvaa kompostoisena, se minkä aika on ohi, kompostoidaan uuden kasvualustaksi. (Takanen ym., 2022.)

Uudistuminen on aina elävä ja dynaaminen prosessi. Se ei etene suoraviivaisesti haasteista voittoon, vaan kulkee elämän rytmissä, välillä kompastellen, välillä oivalluksia keräten. Uudistumisessa kohdataan paitsi

ulkoisia haasteita myös itseämme, toisiamme ja ympäröivää maailmaa. Parhaimmillaan prosessi tarjoaa turvallisen tilan uuden luomisen kokeiluille. Yhdessä onnistumisille ja epäonnistumisille. (Takanen ym., 2022.)

Uudistuminen saa syvyyttä, kun avaudumme uusille näkökulmille ja pysähdymme pohtimaan kokemuksia yhdessä. Mitä opimme? Mikä on minulle ja meille tärkeää juuri nyt? Kun muutosta tehdään yhdessä, se linkittyy siihen, keitä me pohjimmiltamme olemme ja millaista tulevaisuutta haluamme rakentaa. (Takanen ym., 2022.)

Tulevaisuuden muotoilu ei ole irrallinen prosessi, se rakentuu arvoistamme. Jotta nämä arvot todella ohjaisivat valintojamme, niiden täytyy olla eläviä ja koettuja. Pelkkä ulkoapäin annettu arvolista ei riitä. Siksi meidän on tärkeää rakentaa yhdessä tulevaisuuskompassseja, suuntaviittoja, jotka sytyttävät meidät kokeilemaan uusia ajattelun ja toiminnan muotoja rohkeasti ja merkityksellisesti. (Takanen ym., 2022.)

4.2 U-teoria

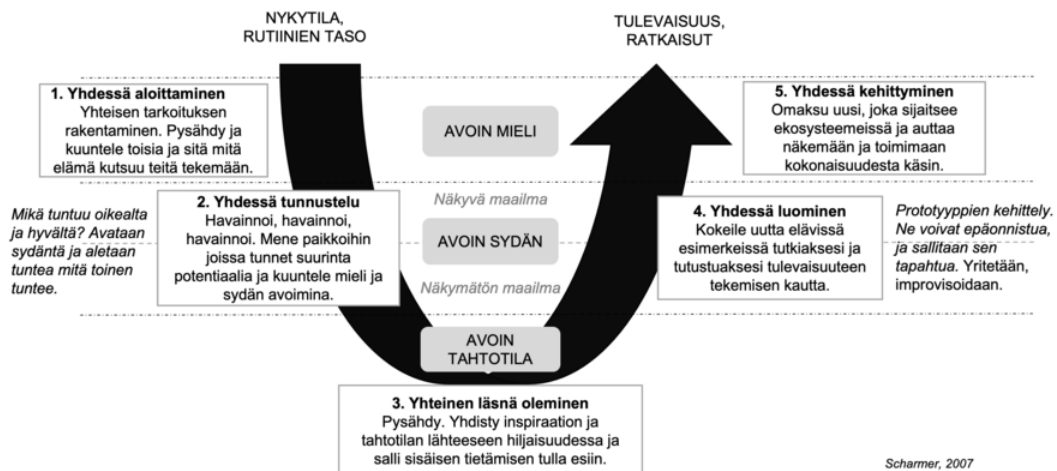
U-teoria on Massachusetts Institute of Technologyssä (MIT) ja Presencing Institutessa kehitetty lähestymistapa, jonka ytimessä on myös ajatus, että todellinen muutos alkaa ihmisen sisäisestä tilasta, siitä, mistä käsin toimimme. Teorian mukaan uuden synnyttäminen edellyttää siirtymistä näkyvän maailman tasolta kohti näkymätöntä: syvempää yhteyttä itseemme, toisiin ja siihen tulevaan, joka on vasta kehkeytymässä. Tätä yhteyttä ei rakenneta vain järjellä ja analyysillä, vaan se edellyttää mielen, sydämen ja tahdon avaamista. Uteliaisuutta, myötätuntoa ja rohkeutta. (Scharmer, 2018.)

U-teorian mukaan tulevaisuuden rakentaminen ei ole niinkään suunnittelua, vaan syvä kuuntelun ja aistimisen prosessi, jossa yksilöt ja yhteisöt voivat yhdessä havaita sen, mikä haluaa syntyä. Tämä prosessi on erityisen tärkeä ajassamme, jota leimaavat kompleksiset ongelmat, kuten ekologinen kriisi,

sosiaalinen eriarvoisuus ja yksilöllinen merkityksen kaipuu. Scharmer kutsuu näitä aikamme suuriksi jakolinjoiksi: ekologiseksi, sosiaalseksi ja henkiseksi katkokseksi. (Institute,2025.)

U-teorian rakenteellinen ydin muodostuu U:n muotoisesta prosessista (kuva 1). Se alkaa tiedostamisesta ja etenee asteittain avoin mieli → avoin sydän → avoin tahto -kehityskaaren kautta kohti uutta toimintaa. Prosessin alussa (nykytila) ihminen toimii usein omista tottumuksistaan ja ajattelumalleistaan käsin. Ilmiötä kutsutaan lataamiseksi (downloading). Vasta kun yksilö kykenee pysähtymään, luopumaan oletuksistaan ja asettumaan ei-tietämisen tilaan, voi syntyä aidosti uutta. U:n alin piste, yhteinen läsnä oleminen (presencing), on tila, jossa ihminen yhdistyy oman tahtotilansa ja kollektiivisen viisauden lähteeseen. (Institute,2025.)

Kuva 1. U-teoria (U-teoria – Miten johdetaan tulevaisuudesta käsin samalla kun tulevaisuus syntyy?, 2022).

Scharmerin ajattelussa keskeinen on myös jäävuorimalli, jossa näkyvä käyttäytyminen on vain pintaa. Todelliset muutokset syntyvät pinnan alla: rakenteissa, ajattelun paradigmoissa ja syvissä tietoisuuden lähteissä. Tietoisuuteen perustuva systeemimuutos edellyttää, että ei pelkästään muuteta organisaatorakenteita tai strategioita, vaan tutkitaan, mistä käsin

toiminta kumpuaa, mikä on toiminnan syvä motivaatio ja lähde. (Institute,2025.)

Nämä lähestymistavat tarjoavat tärkeän viitekehyksen tälle opinnäytetyölle. Kun tavoitteena on kehittää palvelukonsepti, joka tukee mikroyrittäjiä tulevaisuudesta käsin ohjautuvassa toiminnassa. Ydinsanoma on keskeinen: emme voi muuttaa ulkoista maailmaa pysyvästi, ellemme samalla muutu sisäisesti. Palvelukonseptin kehittäminen ei näin ollen ole vain rakenteiden tai sisältöjen suunnittelua, vaan myös tilan luomista pysähtymiselle, kuuntelulle ja uuden mahdollisuuden syntymiselle.

4.3 Yhdessä luova tulevaisuusmuotoilu

Yhdessä luova tulevaisuusmuotoilu pohjautuu Takasen ja Scharmerin kanssa yhtenevään näkemykseen, jonka mukaan tulevaisuus ei ole jotakin meistä irrallista tai ennalta määrättyä, vaan jotakin, joka muovautuu nykyhetkessä, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, kokemuksissa ja yhteisissä merkityksenannoissa. Tällöin tulevaisuus ei ole pelkästään rationaalisesti suunniteltava kohde, vaan se rakentuu hiljalleen yhteisessä tekemisessä, ajattelussa ja aistimisessa. (Webinaari,2024.)

Tulevaisuusmuotoilussa voidaan erottaa kaksi liikettä: horisontaalinen ja vertikaalinen. Horisontaalinen liike liittyy uuden tiedon, näkökulmien ja kokemusten jakamiseen. Siihen, miten yhteisessä tilassa syntyy moniäänistä ymmärrystä. Vertikaalinen liike puolestaan avaa yhteyttä syvempiin merkityksiin, hiljaiseen tietoon ja siihen, mikä on vasta syntymässä. Näiden yhdistyessä syntyy tila, jossa transformatiivinen muutos on mahdollinen. (Webinaari,2024.)

Yhdessä luovan tulevaisuusmuotoilun keskiössä on ei-tietämisen tila, kyky viipyä keskeneräisyydessä ja kuunnella, mitä meissä ja maailmassa on hiljalleen nousemassa esiin. Tämä ei-tietäminen ei ole passiivisuutta, vaan aktiivista herkkyyttä sille, mikä kaipaava tulla näkyväksi. Transformatiivinen

muutos edellyttää usein irtipäästämistä tutusta ja rohkeutta avautua uudelle tavalle hahmottaa todellisuutta. (Webinaari,2024.)

Tulevaisuusmuotoilussa korostuu myös kehollisuus ja moniulotteinen älykkyys. Intuitio, tunneäly, kehon viestit ja hiljaiset merkitystuntemukset tuovat näkyviin sellaista tietoa, jota ei voi saavuttaa pelkällä analyyttisellä ajattelulla. Näitä muotoja kutsutaan systeemien aistimiseksi, tavaksi käyttää koko ihmisyyttä nähdäksemme ja ymmärtääksemme, mitä kohti olemme kulkemassa. (Webinaari,2024.)

4.4 Sosiaaliset taiteet muutoksen välineenä

Sosiaaliset taiteet ovat voimakas muutosväline, koska ne perustuvat ihmismielen luontaiseen kykyyn luoda ja kokea merkitystä. Vaikka ihmismieli on kiistatta kykenevä suuriin saavutuksiin, sen toiminnan peruseriaate on aiemmin opitun tiedon yhdistely loogisella tavalla. Tämä on tehokas menetelmä tunnetussa ympäristössä, mutta pelkkään älylliseen ajatteluun tukeutuminen häiriö- ja kriisitilanteissa, joissa tarvitaan uusia ja ennennäkemättömiä lähestymistapoja, ei ole riittävää. Sosiaaliset taiteet tarjoavat keinon toimia tuntemattoman kanssa tietoisesti. Niissä tietämättömyyden tila nähdään luovana mahdollisuutena, ja käytännöt tarjoavat menetelmän, jolla mieli keskeytetään, siirrytään kokemukseen (tietämättömyyteen) ja viivytään siinä riittävän pitkään, jotta jotain uutta voi syntyä. Vasta tämän jälkeen mieli otetaan uudelleen käyttöön ymmärryksen rakentamiseksi. (Institute, 2025.)

Sosiaaliset taiteet eivät ole vain älyllistä pohdintaa, vaan ne aktivoivat koko ihmisen havaintokyvyn. Tämä tarkoittaa, että niiden avulla voidaan tavoittaa sellaisia merkityksiä ja oivalluksia, jotka ylittävät pelkän loogisen ajattelun ja käsitteellisen ymmärryksen. Sosiaaliset taiteet voivat synnyttää kokemuksellisen yhteyden aiheeseen, joka herättää todellisuuden tunteen. Tämä kokemus voi olla merkityksellisempi kuin älyllinen ymmärrys, sillä se voi

ylittää mielen luonnollisen taipumuksen selittää ilmiöitä rajallisen käsitteistönsä avulla. Sosiaaliset taiteet eivät ole sidottuja kieleen tai koulutukseen ja ovat siksi syvällisesti osallistavia; niillä on potentiaali yhdistää kaikki yhteisön jäsenet ja omaksua koulutuksen, kulttuurin, sukupuolen ja kasvatuksen moninaisuus. (Institute, 2025.)

Kun taide todella kumpuaa yhteisöllisestä vuorovaikutuksesta se paljastaa yhteisön todellisuuden sille itselleen tavalla, joka ylittää käsitteiden ja analyysien rajat. Tämä tekee sosiaalisista taiteista voimakkaan työkalun, joka voi paljastaa yhteisön piilevät potentiaalit ja mahdollistaa niiden tietoisien kehittämisen. (Institute, 2025.)

4.5 Radikaali luovuus

Radikaalilla luovuudella tarkoitetaan ajattelun ja toiminnan muotoa, joka menee pintatason uudistusten tuolle puolen ja murtaa totuttuja oletuksia, rakenteita ja toimintamalleja. Se ei pyri vain parantamaan olemassa olevaa, vaan luomaan kokonaan uudenlaista lähestymistapaa todellisuuteen. Radikaali luovuus syntyy usein epävarmuuden, keskeneräisyyden ja eittämisen tilassa, jossa vanhasta joudutaan luopumaan ennen kuin uusi voi syntyä. (Radikaali luovuus | Aalto-yliopisto.)

Opinnäytetyön kontekstissa radikaali luovuus näyttäytyy esimerkiksi siinä, että mikroyrittäjät uskaltavat kyseenalaistaa oman liiketoimintansa totuttuja rakenteita ja tunnustella, millaisia vielä sanoittamattomia tulevaisuuden mahdollisuuksia on syntymässä.

4.6 Mahdollisuus nousee yhteyden tilasta, mutta mikä sen voi estää?

U-teorian mukaan merkittävä uudistuminen syntyy, kun yksilö kykenee päästämään irti vanhoista ajattelu- ja toimintamalleista ja avautumaan tulevaisuuden mahdollisuuksille. Tällainen muutos tapahtuu U-prosessin syvimmissä kohdassa, yhteisen läsnäolon -tilassa, jossa ihminen hiljentyy,

pysähtyy ja kytkeytyy oman ja kollektiivisen tahtotilan lähteeseen. Kyseessä ei ole pelkkä ajatusharjoitus, vaan kokonaisvaltainen tila, jossa erilaiset merkityssuhteet nousevat näkyväksi. Läsnaolon tila edellyttää rohkeutta kohdata keskeneräisyys ja pysytellä tilassa, jossa tulevaisuus ei ole vielä näkyvä, mutta sitä voidaan aistia. (Scharmer, 2018.)

Tätä syvää yhteyttä estävät usein kolme sisäistä ääntä: tuomitsijan ääni, joka sulkee luovuuden; kyynisyyden ääni, joka sulkee sydämen; sekä pelon ääni, joka estää luopumasta vanhasta. Kun yksilö tai yhteisö kykenee ylittämään nämä kynnykset, syntyy tila, jossa uudet ratkaisut voivat nousta esiin orgaanisesti, kuin itsestään. Yhteisön dynamiikka muuttuu, ja energia alkaa virrata tulevaisuudesta käsin. (U-teoria – Miten johdetaan tulevaisuudesta käsin samalla kun tulevaisuus syntyy, 2022.)

4.7 Kyvykkyydet, joita mikroyrittäjä voi harjoittaa

U-teoria tarjoaa seitsemän johtamiskyvykkyyttä, jotka voivat auttaa mikroyrittäjää siirtymään suorittamisesta syvempään uudistumiseen ja merkityksellisyyteen:

1. Kyky kannatella kuuntelemisen tilaa - olla aidosti läsnä asiakkaalle ja itselle.
2. Kyky havainnoida - aistia ympäristöä, asiakaskohtaamisia ja omaa toimintaa.
3. Kyky tunnustella ja aistia - kuunnella kehoa, tunteita ja intuitiota.
4. Kyky yhdistyä läsnäolon kautta syvimpään tietämisen lähteeseen - pysähtyä hiljaisuuteen ja tunnistaa, mikä on olennaista.
5. Kyky kiteyttää ja selkeyttää - tunnistaa ja sanoittaa uusia oivalluksia.
6. Kyky kokeilla käytännössä prototyyppien avulla - testata uusia ideoita pienimuotoisesti ilman paineita onnistua täydellisesti.
7. Kyky kehittyä yhdessä kokonaisuutena - hyödyntää yhteisöä ja vertaistukea, ei vain yksin yrittämistä. (Scharmer, 2018)

5 PALVELUKONSEPTIN KEHITTÄMINEN JA PILOTOINTI

5.1 Palvelun suunnittelu ja rakenne

Palvelukonseptin kehittäminen perustui Yhdessäluomisen otteeseen ja U-teoriaan, jotka tarjoavat menetelmällisen viitekehyksen mikroyrittäjien tukemiseen. Palvelun suunnitteluvaiheessa määriteltiin työpajojen rakenne, sisällöt ja menetelmät, jotka mahdollistavat osallistujien kokemuksellisen oppimisen ja uudistumisen. (Scharmer, 2018; Social Presencing Theater – Arawana Hayashi; Takanen ym., 2022.)

Palvelukonsepti rakentui osallistavista työpajoista, joissa yhdistyivät yhteinen reflektiivinen pysähtyminen, ryhmädialogit ja yksilöllisesti työstettävä reflektiopäiväkirja. Työpajojen tarkoituksena oli luoda tila, jossa mikroyrittäjät voivat irrottautua rutiininomaisesta automaatiolla tekemisestä ja tunnistaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuuslähtöiselle johtamiselle.

Palvelun rakenne muodostui seuraavista osista:

Alustava orientoituminen: Osallistujille pidettiin orientoiva esittely palvelukonseptin teoriapohjasta ja tavoitteista sekä kuvattiin toiminnallista työtapaa, johon tulevaisuudesta käsin johtaminen perustuu.

Työpajaprosessi: Työpajat jaettiin kolmen viikon ajalle ja tapaamisia oli viikoittain yhteensä neljä kertaa. Aloitustyöpaja oli pidempi 2,5 tuntia ja loput työpajat 1,5 tunnin mittaisia. Työpajoissa osallistujat tutkivat omaa yrittämiseensä/ työhönsä liittyvää merkityksellistä kysymystä sekä yksilöllisesti, että yhdessä. Työpajat sisälsivät yhteistä pysähtymistä ei-tietämisen tilaan, reflektointia, luovia ja kehollisia harjoituksia näkymättömän potentiaalin tuomiseen näkyväksi. Lisäksi tehtiin yhteistä reflektointia työskentelystä ja siitä syntyneistä oivalluksista. (Liite 2)

Välitehtävät: Osallistujat saivat työpajojen välillä päiväkirjamuotisen reflektointitehtävän, jonka avulla heillä oli mahdollisuus harjoittaa tulevaisuusorientaatiota omassa arjessa sekä tutkia syntyneitä kokemuksia ja sitä, miten työpajoissa opittu näkyi arjessa. (Liite 2)

Lopputilaisuus ja arviointi: Viimeisessä työpajassa osallistujat jakoivat kokemuksiaan, arvioivat oppimaansa ja antoivat palautetta työpajojen kokonaisuudesta (Liite 1).

5.2 Työpajojen toteutus

Työpajaprosessi toteutettiin kahdessa ryhmässä, joihin osallistui yhteensä seitsemän mikroyrittäjää eri aloilta. Työpajat järjestettiin etäyhteyksin, mikä mahdollisti osallistumisen maantieteellisistä sijainneista riippumatta. Työpajojen käytännön toteutuksessa hyödynnettiin osallistavia ja kokemuksellisia menetelmiä, kuten:

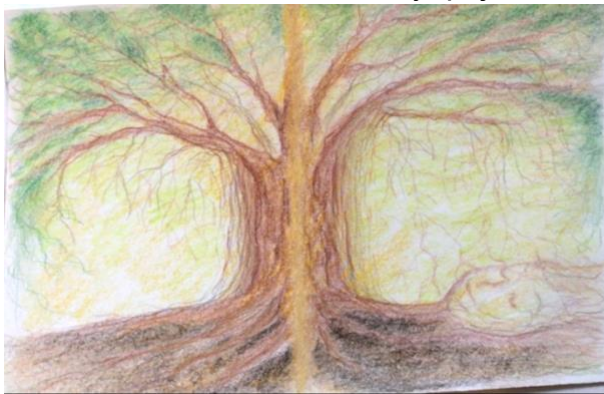
- Ohjattu reflektio: Jokaisen työpajan alussa osallistujat saivat mahdollisuuden pysähtyä ja tunnustella omaa sisäistä tilaansa. Tämä tuki läsnäolon ja ei-tietämisen tilan syntymistä.
- Ryhmädialogit: Osallistujat jakoivat ajatuksiaan ja kokemuksiaan ryhmässä. Tämä loi tilan moniäänisyydelle ja yhteiselle oivaltamiselle.
- Keholliset harjoitukset: Osallistujia ohjattiin havainnoimaan kehon tuntemuksia ja aistimuksia, mikä tuki tietoisuuden laajentumista, laajaa ja moniulotteista havainnointia sekä uuden näkökulman syntymistä.

Visuaaliset ja sanalliset tuotokset: Osallistujat kirjasivat havaintojaan visuaalisesti (piirroksat, mind mapit) ja sanallisesti yhdessä jakaen työpajan aikana.

Työpajojen välillä osallistujia rohkaistiin soveltamaan opittuja menetelmiä omassa arjessaan ja pitämään lyhyttä reflektiopäiväkirjaa. Näin palvelukonseptin vaikutuksia voitiin tarkastella paitsi työpajoissa myös käytännön liiketoiminnassa.

Pilotoinnin aikana osallistujien kokemuksia ja palautteita kerättiin sekä suullisesti että kirjallisesti. Tämä mahdollisti palvelukonseptin jatkuvan muokkaamisen ja kehittämisen.

Kuva 2: Kuvallisia tuotoksia työpajoista

5.3 Kokemusten keruu ja merkitysten etsiminen

Osallistujien kokemukset ja havainnot koottiin työpajoista, itsenäisesti pidetyistä reflektio- ja harjoittamispäiväkirjoista sekä työpajojen päätteeksi avoimilla kysymyksillä kerätyistä kyselyistä.

Kerätty aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin menetelmällä. Analyysiprosessissa keskityttiin löytämään yrittäjien kokemuksista ja oivalluksista teemoja, joita yrittäjät olivat kuvailleet merkityksellisiksi.

Aloitustyöpajassa osallistujat asettivat itselleen merkityksellisen kysymyksen työhönsä/ yrittämiseensä liittyen. Asetettu kysymys tuki sitoutumista työskentelyyn ja teki siitä myös henkilökohtaisesti merkityksellisen.

”Kysymykseni oli: Mitä uusia näkökulmia voin tehdä työhöni”
Minulla on tapana haalia paljon uusia asioita ja vaikeaa pysähtyä.
Myös työskentelyssä koin haastavaksi pysähtyä päivittäin,
mielessä pyöri koko ajan muita asioita ja tuli tunne, ettei ole aikaa
tähän. Kuitenkin kun pysähdyin ja hengitin tietoisesti hetken,
huomasin, että kykenin rauhoittumaan ja sitä myöden toteamaan,
ettei ajankohtainen tilanne olekaan niin paha. Kun pysähdyin,
huomasin, miten nopeasti myös sisäinen tietäminen voimistuu,
vaikka se muuten arkipäivissä hukkuu kiireeseen ja meluun.”

Analyysin tavoitteena ei ollut yleistettävien totuuksien löytäminen, vaan ymmärryksen syventäminen siitä, millaisia kokemuksia palvelukonsepti mahdollisti ja miten se tuki siirtymistä tulevaisuudesta käsin johtamiseen. Tuloksinassa pyrittiin säilyttämään osallistujien kokemusten moninaisuus ja kunnioittamaan niiden subjektiivisuutta.

Tutkimuksen rajoitteena oli osallistujamäärän pienuus, mikä rajoittaa yleistettävyyttä. Toisaalta tavoitteena ei ollut yleistää, vaan syventää ymmärrystä siitä, millaisia merkityksellisiä kokemuksia ja sisäisiä muutosprosesseja yhdessä luova tulevaisuusmuotoilu voi synnyttää mikroyrittäjyyden kontekstissa.

5.3 Osallistujien kokemukset ja havainnot – tulevaisuudesta käsin johtamisen näkökulmasta

Työpajoissa syntyi kokemuksia, jotka haastavat perinteistä tapaa ajatella yrittäjänä kehittymistä, joka ei synny ulkoapäin määriteltyjen tavoitteiden tai suunnitelmien, vaan sisäisen suunnan ja tulevaisuuden aistimisen kautta. Menetelmä koettiin poikkeuksellisena, koska se ei edennyt kohti valmiita ratkaisuja tai analyyttistä suunnittelua, vaan pysähtyi kuuntelemaan, mitä on nousemassa esiin. Tämä ei ollut helppoa: keho, tunne ja intuitio voivat tuntua aluksi vierailta väyliltä lähestyä työhön liittyviä kysymyksiä. Kuitenkin juuri näiden kautta osallistujat tavoittivat uudenlaista ymmärrystä.

Kuvallinen ja kehollinen työskentely mahdollisti oivalluksia, jotka eivät olleet saavutettavissa pelkällä ajattelulla. Erityisesti yksi osallistujan kuvaus hurrikaanista, joka piirrettiin kaaoksena ja kehittyi kohti valoa, kiteytti oivalluksen: myös epävarmuus voi sisältää siemenen uudelle suunnalle. Piirrookset ja symbolit toimivat paitsi reflektion välineinä, myös ankkureina arjen keskellä. Jo niiden katsominen työpöydällä muistutti siitä, mitä kohti haluttiin kulkea.

Työskentely tuotti konkreettisia muutoksia mm. suhtautumisessa työhön ja itseensä. Useampi osallistuja kuvasi siirtymää pois suorituskeskeisyydestä kohti itsemyötätuntoa, hyväksyntää ja uteliaisuutta. Yksi yrittäjä kertoi oppineensa sanoittamaan omat toiveensa rohkeammin, mikä vaikutti suoraan yrityksen sisäisiin neuvotteluihin. Toinen kuvasi, kuinka aiemmin epämääräiseltä tuntunut työkuorma alkoi jäsentymään, kun siihen saatiin yhteys kehon ja tunteen tasolla.

Tulevaisuudesta käsin johtamisen ydin, yhteys siihen, mikä haluaa syntyä, näkyi siinä, miten osallistujat alkoivat tarkastella työtään välineenä jonkin tärkeämmän toteuttamiseen. Eräs osallistuja kertoi, kuinka pysähtyminen auttoi häntä tunnistamaan, että työ ei ollut vain tehtävä tai rooli, vaan tapa palvella laajempaa tarkoitusta. Tämä toi hänen mukaansa työhön rauhaa, läsnäoloa ja suunnan, joka ei rakentunut pelkän tavoitteenasettelun varaan.

Ryhmäprosessin merkitys nousi vahvasti esiin. Vertaisten läsnäolo, kuuntelu ja jaettu reflektointi mahdollistivat moninäkökulmaisten oivallusten esiin tulemisen. Ryhmässä syntyi luottamusta ja tilaa, jossa oli lupa olla keskeneräinen. Yksi osallistuja tiivistä kokemuksen näin: "Ryhmässä tulee esiin sellaisia kohtia, jotka yksin olisi helppo ohittaa."

Työpajasarjan päätteeksi osallistujat nimesivät vaikutuksina muun muassa lisääntyneen kyvyn kuunnella itseä, tunnistaa omia voimavaroja ja tehdä tietoisempia valintoja työn suunnasta. Menetelmän kuvattiin tukevan sisäistä johtajuutta, siirtymää ulkoisten odotusten ohjaamasta toiminnasta kohti arvoihin ja merkitykseen ankkuroituvaa yrittäjyyttä. Tämä työskentely ei siis

vain tukenut ongelmanratkaisua, vaan auttoi näkemään mahdollisuuksia, joita ei aiemmin ollut tunnistettu.

5.3.1 Osallistujien oivallukset pilottiprosessin aikana

Osallistujat saivat mm. seuraavia oivalluksia omaan työhönsä ja henkilökohtaiseen kasvuunsa:

- ”Kun suostuin pysähtymään, huomasin, ettei minun tarvitsekaan haalia lisää, minulla onkin jo paljon.”
- ”Alun solmussa oleva tilanne lähti aukeamaan ja luovuus virtaamaan. ”Tärkeä pitää oma sisäinen liekki hengissä”.
- ”Sain rohkeutta pyytää sopimusneuvotteluissa sen mitä haluan ja se myös onnistui”.
- ”Työskentely muistutti kysymään: Onko tarve aina tehostaa ja analysoida vai voisiko jokin toinen lähestymistapa tuoda toivotun lopputuloksen”.
- ”Harjoitus kosketti jotain tiedostamatonta osaa minussa, en löydä nyt sanoja, mutta heräsi voimakas tunne”.

Kuva 3: Kuvallisia tuotoksia työpajoista

5.3.2 Osallistujien haasteet pilottiprosessin aikana

Osa osallistujista koki haastavaksi hahmottaa, mitä tulevaisuudesta käsin johtaminen käytännössä tarkoittaa. Tämä ilmeni erityisesti työpajojen alkuvaiheessa, jolloin menetelmän abstraktius herätti epävarmuutta ja kysymyksiä siitä, miten oma kysymys tai tilanne asettuu osaksi prosessia. Menetelmän äärelle asettuminen vaati eräänlaista mielen uudelleen suuntaamista, mikä ei kaikille ollut aluksi luontevaa. Tulkittavissa on, että osalle työpajoihin osallistuneista yrittäjistä oli vierasta lähestyä yrittäjyyteen liittyviä teemoja ei-rationaalisten tietämisen muotojen kuten intuition, tunteiden ja kehollisuuden kautta. Menetelmän soveltaminen itsenäisesti työpajojen välillä koettiin myös jossain määrin haastavaksi. Vaikka osallistujia ohjeistettiin pitämään reflektiopäiväkirjaa prosessin tueksi, suurin osa ei tehnyt merkintöjä päivittäin. Tämä kertoo toisaalta menetelmän vieraudesta, mutta mahdollisesti myös ajankäytön ja yrittäjäarjen rytmien haasteista. Kuitenkin kaikki osallistujat harjoittivat menetelmää säännöllisesti, ja palaute osoitti, että omaan kokemukseen palaaminen oli mahdollista myös muulla tavoin kuin kirjallisen reflektion kautta.

Niissä tapauksissa, joissa päiväkirjaa oli pidetty johdonmukaisesti, oli havaittavissa selkeämpiä kaaria ja syventymistä omaan prosessiin. Säännöllinen reflektio näytti tukevan sekä oivallusten tunnistamista että kykyä sanoittaa kokemuksia ja muutosta. Tämä vahvistaa käsitystä reflektiivisen työskentelyn merkityksestä erityisesti silloin, kun kyse on uudenlaisen ajattelutavan ja johtamiskäytännön omaksumisesta.

”Huomaan ärsyyntymistä mielialassani asian tiimoilta. Koen myös haastavaksi oikeasti pysähtyä ja pohtia näitä asioita, omia tuntemuksia. Ajattelin päiväkirjan kirjoittamisen olevan helppoa, mutta se ei ole.”

5.4 Oma reflektio kehittämisprosessista

Työpajojen ohjaaminen tuntui alusta alkaen luontevalta ja turvalliselta. Minulla on aiempaa kokemusta ryhmien ohjaamisesta sekä samankaltaisesta työskentelystä yksityishenkilöiden kanssa, joten siirtyminen yrittäjyyden kontekstiin oli luonteva, vaikka samalla myös kysymyksiä herättävä. Suunnittelin prosessin huolellisesti ja valmistelin työpajat etukäteen, mutta pidin tilaa myös hetkessä syntyville reaktioille ja tarpeille. Harjoituksia mukautettiin tilanteen mukaan ja ohjauksen lähtökohtana oli läsnäolo ja reagointi siihen, mikä kulloinkin tuntui prosessille merkitykselliseltä.

Ohjauksen toteutus sujui pääosin suunnitelmien mukaan. Koin kuitenkin tarpeelliseksi tarkentaa ohjeistusta erityisesti osallistumisen laadun suhteen. Vaikka olin jakanut kirjalliset ohjeet ja käynyt niitä läpi myös suullisesti, olisi ollut tärkeää vielä selkeämmin korostaa, että työpajoihin osallistuminen edellyttää täyttä keskittymistä ja rauhallista tilaa. Joissakin tilanteissa häiriötekijät vaikuttivat ryhmän dynamiikkaan ja yksittäisten osallistujien kokemukseen. Tämä korostaa ohjaajan vastuuta paitsi sisällön, myös osallistumisen olosuhteiden fasilitoinnissa.

Ohjaajana koin hetkittäin epävarmuutta erityisesti sen suhteen, miten hyvin osallistujat sitoutuvat prosessiin, jossa ei tuoteta heti näkyviä tai mitattavia tuloksia. Tulevaisuudesta käsin johtaminen on ilmiönä vaikeasti määriteltävä, ja sen merkityksellisyys voi näyttäytyä vasta ajan kanssa. Tästä syystä oli erityisen ilahduttavaa havaita, miten vahvoja oivalluksia osallistujat tekivät ja miten syvällisesti lyhytkin työskentely voi vaikuttaa konkreettisiin tilanteisiin. Esimerkiksi oman roolin, tavoitteiden tai vuorovaikutuksen uudelleenarviointiin.

Prosessi vahvisti omaa ymmärrystäni tulevaisuudesta käsin johtamisesta. Se osoitti käytännössä, kuinka tärkeää on luoda tila, jossa ihmiset voivat kohdata sekä itsensä että tulevaisuuden, ei suunnittelemalla, vaan kuuntelemalla ja reflektoimalla. Päiväkirjamerkinnoista ja loppukyselyistä esiin nousseet

kokemukset osoittivat, että tällaisella työskentelyllä voi olla merkittävä vaikutus, jopa yllättävän lyhyessä ajassa.

Suurin haaste liittyi työskentelyn jatkuvuuteen arjessa. Vaikka osallistujat tekivät harjoituksia säännöllisesti, vain harva piti reflektiopäiväkirjaa päivittäin. Tämä herätti kysymyksen siitä, millä tavalla tällainen työskentely voisi juurtua osaksi yrittäjän arkea. Siten, että siinä olisi riittävästi joustavuutta, mutta myös rakenteellista tukea.

Vaikka en pyytänyt erillistä palautetta omasta ohjaamisestani, koin työpajojen sujuneen hyvin. Ohjauksen kehittämiseksi voisin tulevaisuudessa esimerkiksi videoida fasilitointiani ja analysoida sitä jälkikäteen yhdessä kokeneemman fasilitoijan kanssa. Vaikka kannan edelleen jonkin verran epävarmuutta siitä, kuinka sitoutuneesti ihmiset suhtautuvat tällaisiin menetelmiin, pilotin tulokset ja osallistujien palaute ovat vahvistaneet käsitystäni menetelmän toimivuudesta. Tämä lisää uskoa siihen, että tulevaisuudesta käsin johtamista ja arvoista ohjautuvaa kehittämistä on mahdollista tuoda myös mikroyrittäjyyden kontekstiin. Ei ainoastaan teoreettisena ideana, vaan konkreettisenä käytäntönä.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Opinnäytetyön päätutkimuskysymyksenä oli, miten yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu voi tukea mikroyrittäjän siirtymistä kohti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin johtamista. Tulosten perusteella voidaan todeta, että tulevaisuusorientoitunut, osallistava työpajaprosessi tarjoaa toimivan rakenteen tällaiselle siirtymälle. Palvelukonsepti mukaili Yhdessä luomisen otetta ja mahdollisti sen, että osallistujat saattoivat hetkellisesti irrottautua arjen operatiivisista vaatimuksista ja tarkastella toimintaansa tulevaisuuden

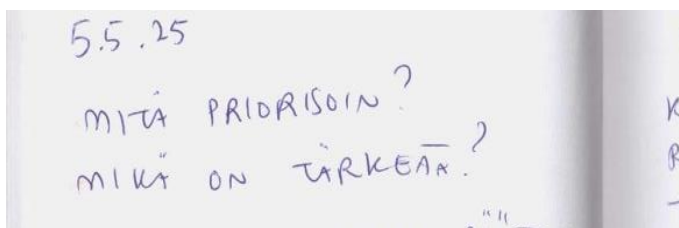
potentiaalien näkökulmasta. Oman toiminnan orientaatio ei lähde vain loogiseen ajatteluun tukeutumalla, vaan pysähtymällä ja aistimalla.

Ensimmäinen alakysymys koski oivalluksia ja uudistumisvalmiuksia, joita prosessi synnytti. Osallistujat kuvasivat, että työskentely auttoi heitä tunnistamaan oman toimintansa taustalla vaikuttavia, aiemmin sanoittamattomia merkityksiä ja suuntia. Kyse ei ollut vain siirtymästä ulkoisesti ohjautuvasta toiminnasta sisäiseen motivaatioon, joka on useilla yrittäjillä jo luontaisesti vahva. Vaan moniulotteisemman uudenlaisen, syvemmän tietoisuuden avautumisesta siitä, mikä on mahdollisesti vasta nousemassa esiin.

Prosessin aikana osallistujat kuvasivat kokemuksia, joissa tulevaisuuden suunta ei muotoutunut tavanomaisen tavoitteenasettelun logiikalla, vaan nousi esiin yhteyden tilasta, aistimisesta ja keskeneräisyyden ja ei-tietämisen hyväksymisestä käsin. Tällaiset kokemukset heijastavat radikaalin luovuuden ydintä, jossa vanhoista rakenteista luovutaan ja uuden mahdollisuus syntyy epävarmuuden tilassa. Ne ilmentävät myös transformatiivisen oppimisen prosessia, jossa yksilön ajattelu, tunteminen ja toiminta voivat järjestyä uudelleen syvällisellä tavalla.

Harjoitusten kautta osallistujat kohtasivat myös omaa epävarmuuttaan ja keskeneräisyyttään uudella tavalla. Epävarmuus ei näyttäytynyt enää esteenä, vaan tilana, jossa voi syntyä uutta ymmärrystä ja suuntaa. Luovat ja keholliset menetelmät auttoivat ilmaisemaan ja hahmottamaan sellaista, mitä ajattelulla ei ollut aiemmin tavoitettu. Näin avautui tilaa uteliaisuudelle, hyväksynnälle ja uuden mahdollisuuden näkemiselle.

Kuva 4: Osallistujan päiväkirjamerkintöjä

Toisen alakysymyksen mukaan selvitettiin osallistujien kokemuksia palvelukonseptista ja sen soveltuvuudesta oman liiketoiminnan kehittämiseen. Vaikka menetelmä oli monille uusi ja aluksi haasteellinen, se koettiin kokonaisuutena arvokkaaksi ja sovellettavaksi myös yrittäjyyden arkeen. Työpajojen dialogisuus ja vertaisprosessi tukivat kokemusten jäsentämistä ja loivat tilan käsitellä myös vaikeampia kysymyksiä. Palvelukonseptin vahvuudeksi nousi erityisesti sen kyky nostaa esiin tiedostamattomia tarpeita ja suuntia, joita ei ollut aiemmin sanoitettu tai huomioitu.

Soveltuvuus arjen kehittämistyöhön edellyttää rakenteellista tukea. Palautteiden perusteella yksinkertaiset reflektiityökalut tai rakenteet, jotka tukevat jatkuvuutta työpajojen välillä, voisivat vahvistaa menetelmän vaikutusta myös pidemmällä aikavälillä. Kokonaisuutena palvelukonsepti osoittautui käyttökelpoiseksi erityisesti niille yrittäjille, jotka etsivät kestävämpiä ja merkityksellisempiä tapoja kehittää toimintaansa.

”Uskon, että pitkäjänteisesti tällainen työskentely voisi auttaa minua tekemään työni kestävämmällä tavalla. Voisin oppia tunnistamaan omia voimavaroja ajoissa, pysähtymään silloin kun on tarve ja johtaa itseäni enemmän sisältäpäin kuin ulkoisten vaatimusten kautta. Se voisi vaikuttaa positiivisesti sekä työhyvinvointiin että työn laatuun.”

”Luulen että menetelmä voi auttaa keskittymään olennaiseen ja mahdollisesti myös auttaa näkemään selkeämmin”

” Uskon että se lisäisi ihmisten hyvinvointia ja sehän on parasta koko yhteiskunnan kannalta, että ihmiset voisivat hyvin.”

6.2 Kehittämissuosituksien ja jatkumahdollisuudet

Pilotoinnin perusteella palvelukonseptin rakenne osoittautui toimivaksi: kevytrakenteinen toteutus, etäyhteyksin järjestetyt lyhyet työpajat sekä pienimuotoiset kokeilut osallistujien omassa arjessa muodostivat kokonaisuuden, joka oli sekä realistinen että osallistujien koettavissa merkitykselliseksi. Menetelmän vahvuutena oli sen kyky tarjota tilaa pysähtymiselle ja merkityksellisyyden esiin tulemiselle ilman suuria ajallisia

investointeja. Samalla tämä keveys toi esiin myös haasteita. Erityisesti itsenäisen harjoittamisen jatkuvuuden omatoimisesti.

Yksi keskeinen kehittämialue on juuri tämän harjoittamisen arkeen juurtumisen tukeminen. Palautteiden perusteella päivittäinen itsereflektointi koettiin vaikeasti ylläpidettäväksi. Mahdollisia ratkaisuja voisivat olla tukirakenteiden lisääminen, kuten viikoittaiset digitaaliset muistutukset, lyhyet harjoitevideot tai reflektiokysymykset, jotka auttavat osallistujia pysymään yhteydessä prosessiin. Lisäksi työskentelyn kokonaisuudesta voisi pidentää esimerkiksi puolen vuoden mittaiseksi jaksoksi, jolloin eteneminen voisi tapahtua kevyemmin mutta pitkäjänteisemmin.

Palvelukonseptia voisi jatkokehittää palvelumuotoilun keinoin, hyödyntäen erityisesti käyttäjälähtöisiä menetelmiä ja yhteiskehittelyä. Tällöin voitaisiin paremmin ymmärtää, millaiset elementit tukevat sitoutumista eri elämäntilanteissa oleville yrittäjille ja millaiset kohtaamiset, viestit tai välineet kannattelevat muutosprosessia. Digitaalisten elementtien, kuten verkkopohjaisen oppimisalustan tai mobiilisovelluksen kehittäminen voisi mahdollistaa suuremman skaalautuvuuden ja yksilöllisemmän etenemisen. Toisaalta menetelmä on vahvasti kytköksissä yhteyden kokemiseen, jota yksin sovelluksen kautta tekemällä ei samalla tavalla synny.

Konsepti soveltuisi hyvin myös erilaisiin siirtymävaiheisiin, mikä lisää sen monikäyttöisyyttä. Työskentelytapa sopisi niin uranvaihtajille, aloittaville yrittäjille kuin myös esimerkiksi työnohjaukseen. Menetelmän ei tarvitse rajoittua vain yrittäjyyteen, vaan se voisi toimia myös ammatillisessa kehittämisessä tai organisaatiomuutosten tukena. Verkostomaisen toimintamallin kehittäminen, jossa yrittäjät voivat jakaa kokemuksiaan ja kokeilujaan, voisi lisätä sitoutumista ja oppimista. Vertaisprosessi nähtiin pilotissa kannattelevana tekijänä, ja siksi sen systemaattinen hyödyntäminen on jatkokehityksessä suositeltavaa.

Toimintatavan kaupallistaminen vaikuttaa realistiselta ja perustellulta. Vaikka Yhdessäluomisen ote (CoCreative Process Inquiry®) on rekisteröity

menetelmä, opinnäytetyön yhteydessä kehitetty soveltava malli ei ole suora kopio mutta pohjautuu menetelmän ajatuksiin ja käytäntöihin. Jatkokehityksen kannalta olisi hyödyllistä selkeyttää palvelukonseptin omaleimaisuus ja sen erottautuvat piirteet.

Lopuksi voidaan todeta, että menetelmä ja konsepti vastaavat ajankohtaisiin tarpeisiin: ne tarjoavat tilaa kestäväälle uudistumiselle, tulevaisuuden esiin kuuntelemiselle, jolle työelämässä ja yrittäjyydessä on tällä hetkellä vain vähän tilaa ja rakenteita. Palvelukonsepti tarjoaa rakenteen, jossa hiljaiset signaalit, sisäinen tieto ja arvoista kumpuava toiminta voivat löytää jalansijaa juuri siellä, missä niitä tarvitaan eniten.

Tulevaisuuden työelämässä ja yrittäjyydessä tarvitaan tiloja, joissa on mahdollista pysähtyä ja antaa ei-tietämisen, kehollisen kokemuksen ja yhteisen reflektoinnin synnyttää suuntaa. Tämä ajattelu on linjassa myös Kirsi Hakion väitöstutkimuksen kanssa, jonka mukaan juuri taiteellisesti muotoillut yhdessäluomisen prosessit voivat mahdollistaa uuden tiedon syntymisen ja suunnan muutoksen. Tämä tapahtuu ennen kaikkea kokemuksellisen, kehollisen ja vuorovaikutteisen työskentelyn kautta. Se ei ole ulkopuolelta asetettujen tavoitteiden tai suorituspaineen ohjaamaa, vaan yhteyden ja läsnäolon kautta syntyvä muoto. (Hakio, 2023)

7 YHTEENVETO

Tämä opinnäytetyö tarkasteli, miten yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu voi tukea mikroyrittäjien siirtymistä kohti uudistavaa, tulevaisuudesta käsin johtamista. Työssä kehitettiin ja pilotoitiin palvelukonsepti, jonka tavoitteena oli tukea yrittäjien siirtymää rutiininomaisesta suorittamisesta kohti arvoihin pohjautuvaa, tietoista ja uudistavaa toimintaa.

Keskeiseksi havaittiin, että osallistava ja tulevaisuusorientoitunut työpajaprosessi mahdollistaa pysähtymisen, ei-tietämisen tilan kohtaamisen sekä ajattelun, tunteiden ja kehon sekä intuition yhdistämisen kautta avautuvan oivaltamisen. Prosessin aikana osallistujat kokivat saavansa yhteyden sellaiseen sisäiseen tietoon ja suuntaan, jota ei aiemmin oltu huomattu. Tämä ilmensi transformatiivisen oppimisen ja radikaalin luovuuden piirteitä, joissa uudenlainen ymmärrys syntyy luopumalla aikaisemmista ajattelu- ja toimintamalleista.

Palvelukonsepti koettiin käyttökelpoiseksi etenkin niille yrittäjille, jotka etsivät kestävämpiä ja merkityksellisempiä tapoja kehittää toimintaansa. Menetelmän koettiin auttavan hahmottamaan myös tiedostamattomia tarpeita ja suuntia. Keskeinen kehittämisaalue liittyi kuitenkin siihen, miten uudenlainen orientaatio voitaisiin juurruttaa yrittäjän arkeen. Yksinkertaiset reflektiiviset työkalut ja tuen rakenteet voisivat vahvistaa vaikutusta pitkäjänteisemmin.

Työ osoittaa, että tulevaisuudesta käsin johtaminen ei ole irrallinen valinta, vaan jatkuvaa, tietoista suhteen ylläpitämistä itseen, toisiin ja ympäristöön. Se edellyttää tilojen rakentamista, joissa epävarmuus ja keskeneräisyys voivat olla läsnä, ja joissa tulevaisuus ei synny ennustamalla vaan kuuntelemalla sitä, mikä on syntymässä. Työ vastaa tarpeeseen kehittää rakenteita, jotka mahdollistavat radikaalin uudistumisen, jossa mikroyrittäjät voivat voimaantuneina vastata monimutkaisiin muutospaineisiin.

LÄHTEET

Hakio, K. (2023). Turning Inwards in Transformative Co-Design: Cultivating the Interconnectedness of Internal and External Change. Aalto University.

Institute, P. U-lab 1x 2024-2025 | U-School for Transformation by Presencing Institute. Haettu 11.4.2025 osoitteesta <https://www.u-school.org/offerings/u-lab-1x-2024>

Oppimista tulevaisuutta varten: Systemiset ratkaisut edellyttävät uudenlaisia tapoja oppia ja tehdä yhteistyötä | Aalto-yliopisto. (13.1.2022). Haettu 3.6.2025 osoitteesta <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/oppimista-tulevaisuutta-varten-systemiset-ratkaisut-edellyttavat-uudenlaisia-tapoja-oppia-ja-tehda>

Radikaali luovuus | Aalto-yliopisto. Haettu 11.6.2025 osoitteesta https://www.aalto.fi/fi/radikaali-luovuus?utm_source=chatgpt.com
Scharmer, C. O. (2018). The essentials of Theory U: Core principles and applications (First edition). Berrett-Koehler Publishers, Inc.

Social Presencing Theater – Arawana Hayashi. Haettu 3.6.2025 osoitteesta <https://arawanahayashi.com/spt/>

Takanen, T. (2013a). The power of being present at work: Co-creative process inquiry as a developmental approach. Aalto University. Haettu 3.4.2025 osoitteesta <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/11571>

Takanen, T. (2013b). The power of being present at work: Co-creative process inquiry as a developmental approach. Aalto University, School of Business, Department of Management and International Business.

Takanen, T., Komulainen, S. & Kantonen, N. (2022). Tulevaisuuden taitoja tässä ja nyt. Readme.fi.

Takanen, T. & Petrow, S. (2010). Kohtaamisten voima: Tarina yhdessäluovasta uudistumisesta. Edita.

The Women Entrepreneurs of Finland. Yrittajanaiset.fi. Haettu 11.6.2025 osoitteesta <https://www.yrittajanaiset.fi/en/>

U-teoria – Miten johdetaan tulevaisuudesta käsin samalla kun tulevaisuus syntyy? | Aalto-yliopisto. (21.1.2022). Haettu 16.4.2025 osoitteesta <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/u-teoria-miten-johdetaan-tulevaisuudesta-kasin-samalla-kun-tulevaisuus-syntyy>

Webinaari: Yhdessäluova tulevaisuusmuotoilu - YouTube. Haettu 4.4.2025 osoitteesta <https://www.youtube.com/>

Yksin- ja mikroyrittäjät tilastoina | MYRY. Haettu 11.6.2025 osoitteesta
<https://www.mikrojaysinyrittajat.fi/yksin-ja-mikroyrittajat-tilastoina>

LIITE 1

KYSYMYKSET PILOTTITYÖPAJOISTA JA HARJOITTAMISEN KOKEILUISTA

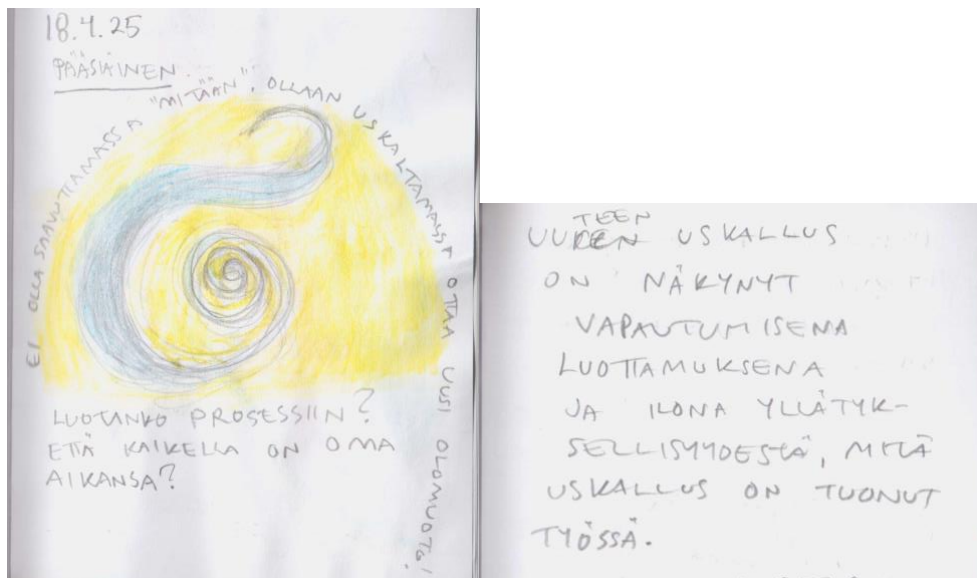
1. Miltä tuntui lähestyä omaa työtäsi erilaisten tietämisen tapojen (ajattelu, tunne, keho, intuitio) kautta?
2. Heräsikö työpajaprosessin aikana uudenlaista suuntautumista omaa työtäsi kohtaan? Jos kyllä niin millaista?
3. Tuntuiko, että jokin ajattelutavassasi tai suhtautumisessasi työhön muuttui – vaikka pienesti?
4. Minkälaista sisäistä liikettä tai oivallusta työskentely herätti (jos herätti)?
5. Millainen vaikutelma sinulle jäi kokeillusta menetelmästä – voisiko tämä olla osa jatkuvaa oppimista?
6. Mihin suuntaan tämä voisi vaikuttaa pitkällä aikavälillä, jos työskentelyä jatkaisi?

LIITE 2

PÄIVÄKIRJAMERKINTÖJÄ TYÖPAJUIHIN OSALLISTUJILTA

Kun pohdin nykyistä kysymystäni (osaanko työni tarpeeksi hyvin), ja näitä kahta ympäröimääni sanaa, mieleeni herää se, että epätieto antaa itsellenimahdollisuuden tutkia ja kehittää itseäni. Ajatus on positiivinen ja huomaan saavani kylmiä väreitä kehossani.

”Olen ja olen ollut hyvin ”ajattelupainoitteinen” kuten moni muukin yhteiskunnassamme, josta syystä tämä tapa työskennellä on hyvin tervetullutta. Huomaan että ajatukset kulkevat liiankin herkästi vanhoja tuttuja uria, jolloin uudistusta on vaikea saada ajatteluunsa ja tapansa toimia. Kun lähestyminen on kehollinen ja sitä myötä intuitiivinen on mahdollista tavoittaa syvempiä ulottuvuuksia ja nähdä mahdollisesti sellaiset kohdat, joita kunakin hetkenä kokee olevan juuri sen hetken ydin”ongelma” tai ydintarve. Ajattelemalla siirtyy herkästi narratiiveihin, joita on elämänsä aikana pyöritellyt päässään.”

”En osaa sanoa tarkasti, oliko työskentelyllä suora vaikutus työhön, mutta ehkä mielenrauhaan ainakin pienissä hetkissä, mikä on myönteinen asia niin työssä kuin elämässä ylipäätään.”

”Hyvin positiivinen - oikeastaan yllättävän positiivinen. En osannut odottaa, että apu voisi olla näinkin syvällinen. Alkumetreillä mieli on vastahakoinen, mutta sinnikkäästi edeten jokin muu kohta kuin mieli minussa alkaa puhumaan. Koska prosessin aikana kohtaa myös itsessään olevia kipukohtia, on matka välillä haasteellinen”

